

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटी

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.

(स्वायत्त महाविद्यालय)

राज्यशास्त्र विभाग

टी.वाय बि.ए. सत्र - ५

POL ३३०३ अंतरराष्ट्रीय राजकारण S- ४

(प्रश्नसंच)

प्रश्न.१ ला योग्य पर्याय निवड .

१) राष्ट्रसंघाची स्थापना केव्हा झाली ?

अ) १९२५ ब) १९२० क) १९१५ ड) १९३०

२) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील शितयुद्धाचा कालखंड कोणता ?

अ) १९४५ ते १९९० ब) १९९०ते २०१० क) १९१९ ते १९३५ ड) १९३५ ते १९५०

३) संयुक्त राष्ट्र संघाची स्थापना केव्हा झाली ?

अ) १९४५ ब) १९४० क) १९५० ड) १९४७

४) शीतयुद्धाची समाप्ती कोणत्या वर्षी झाली ?

अ) १९८५ ब) १९९० क) १९९५ ड) १९८०

५) शीतयुद्धाच्या समाप्ती साठी कोणत्या रशियन राष्ट्र अध्यक्षचे धोरण कारणीभूत ठरले ?

अ) पुतीन ब) गोर्बाचेव्ह क) स्टॅलिन ड) लेनिन

६) सार्क संघटनेच्या सदस्य राष्ट्र कोणते ?

अ) भारत ब) चीन क) जपान ड) अमेरिका

७) जर्मनीचे एकीकरण केव्हा घडून आले ?

अ) १९८९ ब) १९९९ क) १९७९ ड) १९८४

८) आंतरराष्ट्रीय संबंधांचा वास्तववादी दृष्टिकोणाचा पुरस्कार कोणी केला ?

अ) मॉर्टिन कॅप्लान ब) हॅन्स मॉर्गन्था क) हेरॉल्ड लॉसवेल ड) काऊफमन

९) कोणत्या विचारवंताने खेळ सिद्धांत प्रथम मांडला ?

अ) जॉन फ्रँकेल ब) लिबनीझ क) थॉमस शिलिंग ड) वरील पैकी नाही

१०) आंतरराष्ट्रीय संबंधात व्यवस्थावादी विश्लेषण पुरस्कार कोणी केला ?

अ) मॉर्टिन कॅप्लान ब) हॅन्स मॉर्गन्था क) हॅन्स मॉर्गन्था ड) वरील पैकी नाही

११) आल्फ्रेड महान यांनी कोणता सिद्धांत मांडला ?

अ) वर्तनवादी ब) वास्तववादी क) भू-राजकीय ड) आदर्शवादी

१२) प्रत्यक्षवादाचा जनक कोणास मानले जाते ?

अ) ऑगस्त कॉमंत ब) हॅन्स मॉर्गन्था क) थॉमस शिलिंग ड) वरील पैकी नाही

१३) जागतिक वसुंदरा केव्हा झाली ?

अ) १९५९ ब) १९९२ क) १९९६ ड) २०००

१४) अमेरिका प्रणित लष्करी संघटना सांगा ?

अ) नाटो ब) सार्क क) वर्सा ड) ओपेक

१५) निर्णयग्रही दृष्टिकोनाचे विश्लेषण सर्वप्राथम कोणी केले ?

अ) रिचर्ड स्नायडर ब) ऑगस्त कॉमंत क) लिबनीझ ड) मॉर्टिन कॅप्लान

१६) अमेरिकेने अफगाणिस्तानवर केव्हा लष्करी कारवाई केली ?

अ) २००५ ब) २००१ क) २००३ ड) १९९५

१७) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील संबंधांचा पारंपारिक दृष्टिकोन कोणता ?

अ) आंतरराष्ट्रीय संघटना दृष्टीकोन ब) वर्तनवादी दृष्टिकोन क) वास्तववादी ड) दृष्टिकोन वरील पैकी नाही

१८) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील सत्तेचे घटक कोणते ?

अ) भौगोलिक घटक ब) लोकसंख्या क) शासन ड) वरील पैकी नाही

१९) Heart Land हा सिद्धांत कोणी मंडला ?

अ) मॅकिंडरने ब) जॉन लॉक क) मॉर्गनथो ड) वरील सर्व

२०) भारताने १९८७ मध्ये देशात सैन्य हस्तक्षेप केला होता ?

अ) श्रीलंका ब) पाकिस्थान क) अरब ड) नेपाळ

प्रश्न.२. एका वाक्यात प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१) आंतरराष्ट्रीय संबंधाचे सिद्धांताची व्याख्या सांगा ?

२) शीतयुद्धाची समाप्ती केव्हा झाली ?

३) शीतयुद्ध म्हणजे काय ?

४) सोव्हिएत रशियाच्या विघटनातून किती नवीन राष्ट्रांचा उदय घडून आला ?

५) आंतरराष्ट्रीय संबंधाचा आदर्शवादी दृष्टीकोनाचा पुरस्कार कोणी केला ?

६) वास्तववादी दृष्टिकोनाचे पद्धतशीर विवेचन कोणी केले ?

७) सौदेबाजीचा सिद्धांत कोणी मांडला ?

८) सत्तासंतुलनाचे कोणतेही एक तंत्रे सांगा ?

९) आंतरराष्ट्रीय संबंधाचा नवउदारमतवादी सिद्धांत केव्हा मंडल गेला?

- १०) एकध्रुवीय विश्वरचना म्हणजे काय?
- ११) अमेरिकेने इराकाविरुद्ध लष्करी कारवा तकेव्हा केली?
- १२) युरोपियन संघ केव्हा स्थापन झाला?
- १३) सार्क संघटनेची स्थापना केव्हा झाली?
- १४) आशियन संघटनेची स्थापना केव्हा झाली?
- १५) आधुनिक काळातील संघर्षाचे प्रकार सांगा?
- १६) प्ररोधानाचे प्रकार सांगा?
- १७) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाच्या माध्यमातून राष्ट्राचे कोणता हेतू सध्या होतो?
- १८) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाच्या अभ्यासाचा वास्तववादी दृष्टिकोन कोणी मंडला?
- १९) लोकशाहीजणी शांततेची कल्पना कोणी मंडली?
- २०) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाच्या अभ्यासाला केव्हा सुरुवात झाली?

प्रश्न.३. टिपा लिहा.

- १) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची संकल्पना .
- २) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे महत्त्व .
- ३) हँस मोर्गेन्थ यांचा वास्तववादी दृष्टिकोन .
- ४) आदर्शवादी सिद्धांत.
- ५) नवउदारमतवाद.
- ६) व्यवस्था सिद्धांताचे स्वरूप.
- ७) वर्तवादाच्या मर्यादा.
- ८) क्रिटिकल थेअरी.
- ९) सत्तेचे भौगोलिक घटक
- १०) सत्तेचे तांत्रिक घटक
- ११) सत्तेची संकल्पना
- १२) विचारप्रणाली व राष्ट्रीय सत्ता
- १३) लोकसंख्या व राष्ट्रीय सत्ता
- १४) सत्तासंतुलनाचे पद्धती

- १५) जागतिक सत्तासंतुलनाचे बदलते स्वरूप
- १६) सामूहिक सुरक्षिततेचे महत्व
- १७) मानवी सुरक्षितता
- १८) राजाणायचे प्रकार
- १९) सक्तीचा राजनय
- २०) CTBT करार

प्रश्न.4. संक्षिप्त प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- १) मानवी हक्कांचे प्रकार सांगा?
- २) दहशतवादाची कारणे सांगा?
- ३) पर्यावरणवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा?
- ४) दहशतवादाचे प्रकार विशद करा?
- ५) निःशास्त्रीकरणाचे प्रकार स्पष्ट करा?
- ६) निःशास्त्रीकरणाची गरज स्पष्ट करा?
- ७) राजनयाची संकल्पना स्पष्ट करा?
- ८) राजनयाची ज्हासाची कारणे सांगा?
- ९) राजनयिक प्रतिनिधींचे प्रकार स्पष्ट करा?
- १०) सामूहिक सुरक्षिततेचे घटक स्पष्ट करा?
- ११) सुरक्षिततेचे स्वरूप स्पष्ट करा?
- १२) सामूहिक सुरक्षिततेचे आधारे विशद करा?
- १३) सत्तासंतुलनाची तंत्रे स्पष्ट करा?
- १४) सत्तासंतुलनाची संकल्पना स्पष्ट करा?
- १५) जागतिक सत्तासंतुलनाचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा?
- १६) सत्तेचा लोकसंख्या हा घटक स्पष्ट करा?
- १७) सत्तेचा घटक म्हणून नेतृत्वाची भूमिका स्पष्ट करा?
- १८) वर्तनावादाची वैशिष्ट्ये विशद करा?
- १९) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याप्ती विशद करा?

२०) निर्णयाग्रही दृष्टिकोन म्हणजे काय? निर्णय प्रक्रियेवर प्रभाव टाकणाऱ्या घटकांचा आढावा घ्या?

प्रश्न.5. दीर्घ प्रश्नांची उत्तरे लिहा.?

- १) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे विकास सविस्तर स्पष्ट करा?
- २) मॉर्गेन्थोच्या वास्तववादी दृष्टिकोनाचे टीकात्मक परीक्षण करा?
- ३) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा निर्णयाग्रही दृष्टिकोन सविस्तर स्पष्ट करा?
- ४) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा वर्तनवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा?
- ५) राजकीय व्यवस्था म्हणजे काय? व्यवस्था सिद्धांताबद्दल सविस्तर माहिती लिहा?
- ६) सत्तेच्या मूल्यमापनाच्या पद्धती स्पष्ट करा?
- ७) सत्ता म्हणजे काय ?सत्तेचे घटक स्पष्ट करा?
- १०) सुरक्षिततेचे प्रकार सांगून सुरक्षिततेचे महत्व स्पष्ट करा?
- ११) आण्विक शस्त्रास्त्रे व सुरक्षितता यातील परस्पर संबंधांनी माहिती सांगा?
- १२) सुरक्षिततेस आव्हान देणाऱ्या घटकांची चर्चा करा?
- १३) सत्तासंतुलनाच्या कलाबाह्यतेची करणे विशद करा?
- १४)सत्ता संतुलनाच्या पद्धती व तंत्रांचा परामर्श स्पष्ट करा?
- १५) सत्तासंतुलन म्हणजे काय ? सत्तासंतुलनाचे प्रकार विशद करा?
- १६) आंतरराष्ट्रीय राजकारणासंबंधिच्या आदर्शवादी सिद्धांताचा आढावा घ्या?
- १७) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाच्या शक्ती चक्रीय सिद्धांताचे महत्व सांगून या सिद्धांताची परराष्ट्रीय धोरणातील भूमिका स्पष्ट करा?
- १८) सत्तेच्या बदलत्या स्वरूपाबद्दल चर्चा करा?
- १९) सत्तेच्या विचारप्रणाली या घटकाचा सविस्तर आढावा घ्या?
- २०) सत्तासंतुलन म्हणजे काय ?सत्तासंतुलनाचे प्रकार स्पष्ट करा?

Department of Political Science
M.A. Part- I Sem-II
POL- 4204 Political Process in Maharashtra

Q.1. Objective Question.

- 1) When was the United Nations established?
A) 1925 b) 1920 a) 1915 d) 1930
- 2) What was the period of Cold War in international politics?
A) 1945 to 1990 b) 1990 to 2010 a) 1919 to 1935 d) 1935 to 1950
- 3) When was the United Nations established?
A) 1945 b) 1940 a) 1950 d) 1947
- 4) In which year did the Cold War end?
A) 1985 b) 1990 a) 1995 d) 1980
- 5) Which Russian President's policy led to the end of Cold War?
A) Putin b) Gorbachev c) Stalin d) Lenin
- 6) Which are the member countries of SAARC?
A) India b) China a) Japan d) USA
- 7) When did the unification of Germany take place?
A) 1989 b) 1999 a) 1979 d) 1984
- 8) Who rewarded a realistic view of international relations?
B) Martin Kaplan b) Hans Morgenthau c) Harold Losswell d) Kaufmann
- 9) Which thinker first proposed sports theory?
A) John Frankel b) Leibniz c) Thomas Schilling d) None of the above
- 10) Who won the systemic analysis award in international relations?
A) Martin Kaplan b) Hans Morgenthau c) Hans Morgenthau d) None of the above
- 11) What theory was proposed by Alfred the Great?

A) Behavioral b) Realistic c) Geopolitical d) Idealistic

12) Who is considered to be the father of realism?

A) August Comet b) Hans Morgenthau c) Thomas Schilling d) None of the above

13) When did the world come into being?

A) 1959 b) 1992 c) 1996 d) 2000

14) What is the US-led military organization?

A) NATO b) SAARC c) Versa d) OPEC

15) Who was the first to analyze the decision-making approach?

A) Richard Snyder b) August Komat c) Leibniz d) Martin Kaplan

16) When did the US take military action against Afghanistan?

A) 2005 b) 2001 c) 2003 d) 1995

17) What is the traditional view of relations in international politics?

A) International organization approach b) Behavioral approach c) Realistic d) Approach

None of the above

18) What are the elements of power in international politics?

A) Geographical factors b) Population c) Government d) None of the above

19) Who developed the theory of Heart Land?

A) McIndar b) John Lock c) Morgenthau d) All of the above

20) Did India intervene militarily in 1987?

A) Sri Lanka b) Pakistan c) Arab d) Nepal

Q.2. Answer in One Sentence.

1) Explain the theory of international relations?

2) When did the Cold War end?

3) What is the Cold War?

4) How many new nations emerged from the disintegration of Soviet Russia?

5) Who rewarded the idealistic approach to international relations?

6) Who systematically interpreted the realistic approach?

7) Who proposed the theory of bargaining?

- 8) What is one of the techniques of balance of power?
- 9) When did the neo-liberal theory of international relations come to the fore?
- 10) What is a unipolar universe?
- 11) When did the US take military action against Iraq?
- 12) When was the European Union founded?
- 13) When was SAARC established?
- 14) When was the ASEAN Association established?
- 15) What are the types of modern day struggles?
- 16) What are the types of preaching?

Q.3. Short Notes.

- 1) The concept of international politics.
- 2) The importance of international politics.
- 3) Hans Morgent's realistic approach.
- 4) Idealistic theory.
- 5) Neo-liberalism.
- 6) Nature of system theory.
- 7) Limits of behavior.
- 8) Critical Theory.
- 9) Geographical factors of power
- 10) Technical elements of power
- 11) The concept of power
- 12) Ideology and national power
- 13) Population and national power
- 14) Methods of balance of power
- 15) The changing nature of global balance of power
- 16) The importance of collective security
- 17) Human safety
- 18) Types of kingship
- 19) Compulsory diplomacy
- 20) CTBT Agreement

Q.4. Short Answer Question.

- 1) What are the types of human rights?
- 2) Explain the reasons for terrorism?
- 3) Explain the nature of environmentalism?
- 4) Explain the types of terrorism?
- 5) Explain the types of disarmament?
- 6) Explain the need for disarmament?
- 7) Explain the concept of diplomacy?

- 8) Tell me about the demise of diplomacy?
- 9) Explain the types of diplomatic representatives?
- 10) Explain the factors of collective security?
- 11) Explain the nature of security?
- 12) Explain the basis of collective security?
- 13) Explain the techniques of balance of power?
- 14) Explain the concept of balance of power?
- 15) Explain the changing nature of global balance of power?
- 16) Explain the population factor of power?
- 17) Explain the role of leadership as a component of power?
- 18) Explain the features of behaviorism?
- 19) Explain the scope of international politics?
- 20) What is a decisive approach? Review the factors that influence the decision making process?

Q.5. Long Answer Question.

- 1) Explain the development of international politics in detail?
- 2) Critically examine Morgenthau's realistic approach?
- 3) Explain in detail the decisive approach of international politics?
- 4) Explain the behaviorist view of international politics?
- 5) What is political system? Write detailed information about system theory?
- 6) Explain the methods of evaluating power?
- 9) What is power? Explain the elements of power?
- 10) Explain the importance of safety by stating the types of safety?
- 11) What is the relationship between nuclear weapons and security?
- 12) Discuss the factors that challenge security?
- 13) Explain the transcendence of balance of power?
- 14) Explain the methods and techniques of balance of power?
- 15) What is balance of power? Explain the types of balance of power?
- 16) Review the idealistic theory of international politics?
- 17) Explain the importance of cyclical theory of power in international politics and explain the role of theory in foreign policy?
- 18) Discuss the changing nature of power?
- 19) Take a detailed look at the ideology of power?
- 20) What is balance of power? Explain the types of balance of power?